

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ГРАД ГРАДИШКА
ГРАДОНАЧЕЛНИК

Обрађивач:

Одјељење за привреду и
друштвене дјелатности

ИНФОРМАЦИЈА

о стању у привреди града Градишка за 2023. годину

Градишка, јун 2024. године

1. Увод

Програмом рада Скупштине града Градишка за 2024. годину планирана је обавеза информисања о стању у привреди у граду Градишка за 2023. годину. У складу са предметном обавезом Одјељење за привреду и друштвене дјелатности је припремило ову информацију у складу са својим дјелокругом рада и расположивим изворима података. При изради су коришћени сљедећи извори података:

1. Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге (АПИФ),
2. Подручна привредна комора Бања Лука (ППК БЛ),
3. ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске и
4. Регистар предузетника Града Градишка.

Посматрани подаци за уочавање трендова привреде Градишке су:

- структура привредних друштава¹,
- структура предузетника⁴
- укупни приходи и расходи¹,
- укупни добитак и губитак¹,
- обавезе и потраживања¹,
- запосленост и просјечна плата²,
- незапосленост³ и
- спољнотрговинска размјена².

У овој информацији коришћене су сљедеће дефиниције:

Пословни субјекат је основни субјекат који је предмет уписа у регистар, односно субјекат који је стекао својство пословног субјекта уписом у судски или неки други регистар или на основу законског прописа - одлуке о оснивању.

Дио пословног субјекта је пословна, организациона или нека друга јединица у саставу основног субјекта. У Регистар се евидентирају јединице које на адреси сједишта пословног субјекта обављају дјелатност различиту од претежне дјелатности или обављају исту дјелатност на другој локацији.

Привредно друштво је правно лице које оснивају правна и/или физичка лица ради обављања дјелатности у циљу стицања добити.

Предузетник је физичко лице које обавља предузетничку дјелатност у своје име и за свој рачун ради стицања добити, и као такав уписан је у регистар предузетника.

Под појмом **дјелатности** се подразумејева комбинација активности које коришћењем улазних фактора (радне снаге, сировина, енергије итд.) доводе до стварања одређених резултата (роба, производа или услуга). Из тога произилази да је дјелатност одређена инпутима, производним процесом и аутпутима.

Основна (претежна) дјелатност је дјелатност која у највећој мјери доприноси формирању укупне додате вриједности, односно дјелатност путем које субјекат остварује највећи приход, односно запошљава највећи број радника.

Дјелатности су евидентирани према класификацији дјелатности. Класификација садржајно и структурно у потпуности одговара статистичкој Класификацији дјелатности NACE Rev. 2 (Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne) која је обавезан стандард ЕУ и упоредива је са међународном класификацијом UN ISIC Rev. 4 (International Standard Industrial Classification).

2. Структура пословних субјеката

Привредна друштва

Према Уредби о класификацији дјелатности Републике Српске постоји укупно 21 подручје дјелатности. Привредна друштва са сједиштем у Градишци, која су предала завршни рачун АПИФ-у за 2023. годину, пословала су у укупно 18 подручја дјелатности (Табела 1). Поред 557 активних привредних друштава са сједиштем у Градишци, на подручју Градишке активно је и око 500 издвојених јединица привредних друштава како са подручја Градишка тако и других локалних заједница.

Табела 1 СТРУКТУРА ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА СА СЈЕДИШТЕМ У ГРАДИШЦИ ПРЕМА ПОДРУЧЈУ ДЈЕЛАТНОСТИ

Бр.	Подручје дјелатности	2022	2023	% за 2023
1	А - Пољопривреда, шумарство и риболов	52	54	9,7%
2	В - Вађење руда и камена	4	4	0,7%
3	С - Прерађивачка индустрија	106	109	19,6%
4	Д - Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	5	9	1,6%
5	Е - Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	4	4	0,7%
6	Ф - Грађевинарство	27	29	5,2%
7	Г - Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	165	162	29,1%

8	H - Саобраћај и складиштење	63	64	11,5%
9	I - Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	5	7	1,3%
10	J - Информације и комуникације	12	14	2,5%
11	K - Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	1	1	0,2%
12	L - Пословање некретнинама	4	4	0,7%
13	M - Стручне, научне и техничке дјелатности	41	46	8,3%
14	N - Административне и помоћне услужне дјелатности	6	7	1,3%
15	P - образовање	8	7	1,3%
16	Q - Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	25	25	4,4%
17	R - Умјетност, забава и рекреација	2	2	0,3%
18	S - Остале услужне дјелатности	8	9	1,6%
Укупно		538	557	100,00%

Извор: АПИФ (обухват од 557 привредних друштава која су предала завршни рачун за 2023. годину).

Предузетници

На основу података из регистра предузетника Града Градишка, на дан 31.12.2023. године активно је 1.200 предузетника са сједиштем у Градишци (Табела 2), од чега је 440 жене, или процентуално 36,48%. Поред активних предузетника, на подручју Градишке, активно је 78 издвојених пословних јединица предузетника са сједиштем у Градишци као и других локалних заједница.

Табела 2 СТРУКТУРА ПРЕДУЗЕТНИКА СА СЈЕДИШТЕМ УГРАДИШЦИ ПРЕМА ПОДРУЧЈУ ДЈЕЛАТНОСТИ

Бр.	Подручје дјелатности	На дан 31.12.2022.	На дан 31.12.2023.	% за 2023
1	А - Пољопривреда, шумарство и риболов	13	12	1,0%
2	С - Прерађивачка индустрија	144	150	12,5%
3	Д- Производња и снабђевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом	-	3	0,2%
4	Е - Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	3	2	0,2%
5	Ф – Грађевинарство	69	75	6,3%
6	Г - Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	341	341	28,4%
7	Н - Саобраћај и складиштење	62	73	6,1%
8	И - Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	195	197	16,4%
9	Ј - Информације и комуникације	43	54	4,5%
10	К - Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	11	11	0,9%
11	Л - Пословање некретнинама	1	2	0,2%
12	М - Стручне, научне и техничке дјелатности	69	79	6,6%
13	Н - Административне и помоћне услужне дјелатности	20	28	2,3%
14	Р – образовање	13	13	1,1%
15	Р - Умјетност, забава и рекреација	12	12	1,0%
16	С - Остале услужне дјелатности	138	148	12,3%
Укупно		1.134	1.200	100,0%

Извор: Градска управа града Градишка (Регистар предузетника Града Градишка);

3. Економски показатељи

Приходи и расходи привредних друштава

Укупни приходи пословних субјеката регистрованих на подручју града Градишка у 2023. години износили су 1.106.396.195,00 КМ, док су у 2022. години укупни остварени приходи износили 1.087.558.540,00 КМ, што јасно показује да су пословни субјекти у 2023. години остварили раст укупних прихода у односу на 2022. годину за 18.837.655,00 КМ или 1,73%.

Укупни расходи пословних субјеката регистрованих на подручју града Градишка у 2023. години износили су 1.043.314.375,00 КМ, док су у 2022. години укупни остварени расходи износили 992.388.271,00 КМ, што јасно показује да су пословни субјекти у 2023. години остварили раст укупних расхода у односу на 2022. годину за 50.926.104,00 КМ или 5,13%.

Приходи и број запослених у привредним друштвима по областима

Табела 3 ПРИХОДИ И БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ ПО ОБЛАСТИМА

Шиф. дј.	Област дјелатности	Приходи у 2022. години	Приходи у 2023. години	Индекс	Број запослених у 2022. години	Број запослених у 2023. години	Индекс
01	Билна и сточарска производња, лов и припадајуће услужне дјелатности	26.751.199,00	26.015.197,00	97,24	122	120	98,3
02	Шумарство и сјеча дрвета	1.607.953,00	1.727.050,00	107,41	14	13	92,86
07	Вађење руда метала	65.407.998,00	54.327.038,00	83,06	389	363	93,32
08	Вађење осталих руда и камена	7.185.744,00	6.925.862,00	96,38	48	42	87,5
10	Производња прехранбених производа	97.873.912,00	87.651.642,00	89,56	167	167	100,00
13	Производња текстила	3.706.280,00	2.929.448,00	79,04	182	132	72,53
14	Производња одјеће	16.903.079,00	22.797.951,00	134,8	745	820	110,07

Шиф. дј.	Област дјелатности	Приходи у 2022. години	Приходи у 2023. години	Индекс	Број запослених у 2022. години	Број запослених у 2023. години	Индекс
16	Прерада дрвета и производа од дрвета и плута, сем намјештаја; производња предмета од сламе и плетарских материјала	105.018.594,00	93.483.184,00	89,02	254	282	111,02
17	Производња хартије и производа од хартије	191.644,00	220.770,00	115,19	2	2	100,00
18	Штампање и умножавање снимљених записа	00,000,00	00,00	00,00	0	0	100,00
20	Производња хемикалија и хемијских производа	257.240,00	1.191.078,00	463,02	1	3	300,00
21	Производња основних фармацеутских производа и фармацеутских препарата	2.799.016,00	3.450.086,00	123,26	29	31	106,89
22	Производња производа од гуме и пластичних маса	3.536.704,00	4.141.690,00	117,10	30	32	106,67
23	Производња осталих производа од неметалних минерала	5.936.471,00	6.335.933,00	106,72	45	49	108,88
24	Производња базних метала	2.836.285,00	2.916.115,00	102,81	19	20	105,26
25	Производња готових металних производа, сем машина и опреме	79.938.735,00	71.980.434,00	90,4	348	333	95,68
26	Производња рачунара, електронских и оптичких производа	983.250,00	1.340.058,00	136,28	9	9	100,00
27	Производња електричне опреме	8.640.500,00	14.960.608,00	173,14	299	370	123,74
28	Производња машина и опреме, д. н.	32.186.862,00	37.403.267,00	116,21	254	271	106,69
29	Производња моторних возила, приколица и полуприколица	2.576.613,00	4.042.510,00	156,89	11	15	136,36
31	Производња намјештаја	71.557.290,00	69.542.649,00	97,18	827	698	84,40
32	Остала прерађивачка индустрија	501.117,00	703.311,00	140,34	3	13	433,33

Шиф. дј.	Област дјелатности	Приходи у 2022. години	Приходи у 2023. години	Индекс	Број запослених у 2022. години	Број запослених у 2023. години	Индекс
33	Поправак и инсталација машина и опреме	4.120,00	39.025,00	947,20	1	1	100,00
35	Снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	512.354,00	502.421,00	98,06	2	2	100,00
36	Прикупљање, пречишћавање и снабдијевање водом	4.720.967,00	4.735.205,00	100,30	88	88	100,00
38	Прикупљање отпада, дјелатности обраде и одлагања отпада; рециклажа материјала	6.020.120,00	6.495.420,00	107,89	114	112	98,24
39	Дјелатности санације (ремедијације) околине и остале услуге управљања отпадом	1.574.858,00	1.825.621,00	115,92	13	14	107,69
41	Изградња објеката високоградње	6.572.925,00	5.640.526,00	85,81	52	56	107,69
42	Изградња објеката нискоградње	2.298.226,00	2.608.745,00	113,51	42	43	102,38
43	Специјализоване грађевинске дјелатности	11.818.501,00	12.333.740,00	104,36	69	71	102,89
45	Трговина на велико и на мало моторним возилима и мотоциклима; поправка моторних возила и мотоцикала	5.231.046,00	5.389.887,00	103,04	46	39	84,78
46	Трговина на велико, сем трговине моторним возилима и мотоциклима	324.982.751,00	352.286.690,00	108,40	564	588	104,26
47	Трговина на мало, сем трговине моторним возилима и мотоциклима	74.715.696,00	77.785.386,00	104,11	511	503	98,43
49	Копнени саобраћај и цјевоводни транспорт	34.357.015,00	34.689.089,00	100,96	160	152	95,00
52	Складиштење и пратеће дјелатности у саобраћају	18.064.895,00	20.185.229,00	111,74	130	133	102,31
56	Дјелатност припреме и послуживања хране и пића	2.121.233,00	2.361.024,00	111,30	35	34	97,14
59	Производња филмова, видеофилмова и телевизијског програма, дјелатности снимања звучних записа и издавања музичких записа	36.559,00	17.511,00	47,8	1	1	100,00
60	Емитовање програма	652.211,00	772.414,00	118,43	17	22	129,41

Шиф. дј.	Област дјелатности	Приходи у 2022. години	Приходи у 2023. години	Индекс	Број запослених у 2022. години	Број запослених у 2023. години	Индекс
61	Телекомуникације	249.432,00	2.911,00		5	0	
62	Рачунарско програмирање, савјетовање и припадајуће дјелатности	449.898,00	440.160,00	97,83	8	6	75,00
68	Пословање некретнинама	1.222.993,00	1.586.589,00	129,73	14	12	107,69
69	Правни и рачуноводствени послови	1.276.000,00	1.523.681,00	119,41	40	39	97,5
70	Управљачке дјелатности; савјетовање које се односи на управљање	454.723,00	1.066.451,00	234,52	8	13	162,5
71	Архитектонске и инжењерске дјелатности; техничко испитивање и анализа	4.447.619,00	2.129.825,00	47,89	102	93	91,18
73	Реклама, пропаганда и истраживање тржишта	470.175,00	490.331,00	104,28	4	4	100,00
74	Остале стручне, научне и техничке дјелатности	12.128.046,00	16.375.192,00	135,02	1	1	100,00
75	Ветеринарске дјелатности	2.517.797,00	3.477.813,00	138,12	33	38	115,15
77	Дјелатности изнајмљивања и давања у закуп (лизинг)	83.805,00	340.258,00	406,01	2	2	100,00
78	Посредовање у запошљавању	9.614,00	1.650,00	17,1	1	0	
79	Путничке агенције, туроператори, остале резервацијске услуге и припадајуће дјелатности	435.820,00	406.944,00	93,37	3	4	133,33
81	Услуге управљања и одржавање зграда и дјелатности уређења и одржавања зелених површина	230.571,00	403.706,00	175,08	6	9	150,00
85	Образовање	315.217,00	274.429,00	87,06	21	20	95,24
86	Дјелатности здравствене заштите	31.310.300,00	33.789.817,00	107,92	686	687	100,14
87	Дјелатности социјалне заштите у установама за смјештај	950.821,00	1.222.139,00	128,54	42	46	109,52
93	Спортске, забавне и рекреативне дјелатности	451.425,00	697.591,00	154,53	10	10	100,00
94	Поправак рачунара и предмета за личну	33.929,00	20.415,00	60,16	1	1	100,00

Шиф. дј.	Област дјелатности	Приходи у 2022. години	Приходи у 2023. години	Индекс	Број запослених у 2022. години	Број запослених у 2023. години	Индекс
	употребу и домаћинство						
96	Остале личне услужне дјелатности	423.162,00	393.922,00	93,09	11	10	90,91
-	Укупно	1.087.558,540	1.106.396,195	101,73	6.641	6.639	99,96

Извор: АПИФ (обухват од 557 привредних друштава која су предала завршни рачун за 2023. годину);

Укупан приход по запосленом у 2023. години износи 166.651,03 КМ, а у 2022. години 163.764,24 КМ. Области са највећим приходима по запосленом раднику у 2023. години приказани су у сљедећој табели (Табели 4).

Табела 4 ОБЛАСТИ СА НАЈВЕЋИМ ПРИХОДИМА ПО ЗАПОСЛЕНОМ РАДНИКУ

Бр.	Област	Приход (у КМ)
1	Остале стручне, научне и техничке дјелатности	16.375,192
2	Трговина на велико, сем трговине моторним возилима и мотоциклима	599.127
3	Производња прехранбених производа	524.860
4	Производња хемикалијаи хемијских производа	397.026
5	Прерада дрвета и производа од дрвета и плута, сем намјештаја, производња предмета од сламе и плетарских материјала	331.501
6	Производња моторних возила, приколица и полуприколица	269.501

Извор: АПИФ (обухват од 557 привредних друштава која су предала завршни рачун за 2023. годину);

Добитак и губитак привредних друштава

Укупан нето добитак у 2023. години износио је 88.053,936 КМ, док је у 2022. години износио 96.529,629 КМ. То показује да је у 2023. години остварено смањење у односу на 2022. годину за 8.475,693 КМ, или процентуално за 8,78 %.

Нето добит у укупном приходу у 2023. години учествује са 7,96 %, а 2022. години учествовала са 8,87 %.

Укупан нето губитак у 2023. години износио је 33.952,905, док је у 2022. години износио 10.774,930 КМ. То показује да је у 2023. години у односу на 2022. годину нето губитак повећан за 23.177,975 КМ.

Потраживања и обавезе привредних друштава

Укупна потраживања закључно са 31.12.2023. године износила су 203.504,757 КМ, док су са 31.12.2022. године износила 198.944,583 КМ. То показује да је у 2023. години дошло до повећања у односу на 2022. годину за 2,24 %.

Дугорочне финансијске обавезе закључно са 31.12.2023. године износиле су 139.290,669 КМ, док су са 31.12.2022. године износиле 142.301,483 КМ. То показује да је у 2023. години дошло до смањења за 2,29%.

Краткорочне финансијске обавезе закључно са 31.12.2023. године износиле су 429.964,789 КМ, док су са 31.12.2022. године износиле 401.529,076 КМ. То показује да је у 2023. години дошло до повећања за 7,08%.

Запосленост и просјечна плата

Према подацима АПИФ-а, у 557 привредних друштава на бази часова рада закључно са 31.12.2023. године запослена су 6.639 лица. Упоредно са 2022. годином дошло је до смањења за два радника.

Према подацима Пореске управе Републике Српске, просјечан број запослених на годишњем нивоу у 2023. години је 11.110. У односу на 2022. годину укупан број запослених процентуално за 2,36%. Број запослених по годинама приказан је у наредној табели.

Табела 5 БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ

Податак / година	2020	2021	2022	2023
Број запослених на подручју града Градишка	11.195	11.483	11.379	11.110

Извор: Пореска управа Републике Српске

У наведеним подацима нису обухваћени запослени у одбрани, запослени који своју активност обављају на индивидуалним пољопривредним газдинствима, запослени код међународних организација, као и лица из Републике Српске запослена у представништвима БиХ и у иностранству.

Табела 6 ПРОСЈЕЧНА БРУТО ПЛАТА

Подручје / година	2019	2020	2021	2022	2023
Градишка	1.316	1.364	1.419	1575	1.791
РС	1.407	1.485	1.546	1730	1.937
% Градишка / РС	93,5	91,9%	91,8%	91,0 %	92,46%

Извор: Привредна комора РС

Табела 7 ПРОСЈЕЧНА НЕТО ПЛАТА

Подручје / година	2019	2020	2021	2022	2023
Градишка	852	888	932	1.057	1.191
РС	1.024	956	1.004	1.144	1.274
% Градишка / РС	83,2%	92,9%	92,8%	92,4%	93,4

Извор: Привредна комора РС

Незапосленост

Активна понуда радне снаге евидентирана на Бироу за запошљавање Градишка закључно са 31.12.2023. години износила је 1,612 лица у односу на 2022. годину дошло је до смањења за 711 лице.

Табела 8 АКТИВНА ПОНУДА РАДНЕ СНАГЕ

Подручје / година	2019	2020	2021	2022	2023
Градишка	3.134	2.323	1.977	2.323	1.612

Извор: Завод за запошљавање Републике Српске

Спољнотрговинска размјена

Укупан обим робне размјене у 2023. години износио је 917.425,000 КМ, док је у 2022. години износио 937.595,000 КМ. То показује да је у 2023. години остварен пад од 2,15% у односу на 2022. годину.

Извоз остварен у 2023. години износио је 452.694,000 КМ, док је у 2022. години износио 440.167,000 КМ. То показује да је у 2023. години остварен раст у односу на 2022. годину за 12.527,000 КМ, или процентуално за 2,85%.

Увоз остварен у 2023. години износио је 464.731,000 КМ, док је у 2022. години износио 497.428,000 КМ. То показује да је у 2023. години остварен пад у односу на 2022. годину за 32.697,000 КМ, или процентуално за 6,57%.

Табела 9 СПОЉНОТРГОВИНСКА РАЗМЈЕНА

- * у 000 КМ

Податак / година	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Обим*	580.866	562.244	611.083	707.994	937.595	917,425
Извоз*	295.816	275.685	318.854	358.762	440.167	452,694
Увоз*	285.050	286.559	292.229	349.232	497.428	464,731
Салдо*	10.766	-10.874	26.625	9.530	-57.261	-12.037
Покривеност увоза извозом	103,8%	96,2%	109,1%	102,7%	88,4%	97,41%

Извор: Подручна привредна комора Бања Лука

Табела 10 УЧЕШЋЕ УВОЗА И ИЗВОЗА ПРИВРЕДЕ ГРАДИШКЕ

Показатељ / година	2022	2023
Учешће у извозу подручја Коморе Бања Лука	14,4%	16%
Учешће у извозу Републике Српске	7,8%	8,4%
Учешће у увозу подручја Коморе Бања Лука	10,4%	9,9%
Учешће у увозу Републике Српске	6,7%	6,4%

Извор: Подручна привредна комора Бања Лука

4. Резиме финансијских показатеља привредних друштаваса сједиштем у Градишци

Табела 11 Основне билансне позиције привредних друштава

- у 000 КМ

Бр.	Билансна позиција	2022	2023	Индекс
1	Стална имовина	477,849	526,741	110,0
2	Текућа имовина	515,572	516,960	100,3
3	Залихе	226,201	207,618	91,8
4	Потраживања	198,944	203,504	102,3
5	Готовина и еквиваленти	51,497	55,813	108,4
6	Укупна актива	993,867	1.044,152	105,06
7	Капитал	413,866	430,558	104,03
8	Резерве	10,525	11,307	107,4
9	Дугорочна резервисања и дугорочне обавезе	178,310	183,536	102,9
10	Обавезе	249,939	244,438	97,8
11	Дугорочне обавезе	142,301	139,291	97,9
12	Краткорочне обавезе	107.638	105.147	97,9
13	Укупна пасива	993,868	1.044,152	105,1
14	Приходи	1.087,559	1.106,396	101,7
15	Расходи	992,388	1.043,314	105,1
Бр.	Коефицијенти	2022	2023	Опт. вриј.
1	Тренутна ликвидност - готовина / краткорочне обавезе	0,48	0,53	$\geq 0,10$
2	Текућа ликвидност - (потраживања + готовина) / краткорочне обавезе	2,33	2,47	≥ 1
3	Општа ликвидност - обртна имовина / краткорочне обавезе	4,79	4,92	≥ 2
4	Коефицијент задужености - обавезе / стална имовина	0,52	0,46	$< 0,5$
5	Степен самофинансирања - (капитал + дуг. резервисања) / (стална имовина + залихе)	0,84	0,84	$= 1$

6	Економичност - приходи / расходи X 100	109,59	106,05	>100
7	Стална имовина/актива	48,1%	50,4%	-
8	Обртна имовина/актива	51,9%	49,5%	-
9	Капитал/пасива	41,6%	41,2%	-
10	Обавезе/пасива	25,1%	23,4%	-

Извор: АПИФ (обухват од 557 привредних друштава која су предала завршни рачун за 2022. Годињу односу на 438 привредна друштва која су предала завршни рачун за 2022. годину);

5. Преглед основних показатеља стања привреде Градишке

Табела 12 ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ ПОКАЗАТЕЉА ПРИВРЕДЕ ГРАДИШКЕ

					* у 000 КМ
Бр.	Опис	2022	2023	Индекс	
1	Број привредних друштава са сједиштем у Градишци	538	557	110,5	
2	Број предузетника са сједиштем у Градишци	1.134	1200	103,7	
3	Број запослених ⁵	11.379	11.110	97,6	
4	Просјечна брутоплата ¹	1.575	1.791	113,7	
5	Просјечна нетоплата ¹	1.057	1.191	112,6	
6	Активна понудараднеснаге ²	2.323	1.612	69,4	
7	Обим робне размјене ^{3*}	937.595	917.425	97,8	
8	Извоз ^{3*}	440.167	452.694	102,9	
9	Увоз ^{3*}	497.428	464.731	93,4	
10	Нето добит ^{4*}	92.114	88.053	95,6	

¹ Извор: Подручна привредна комора Бања Лука;

² Извор: Завод за запошљавање Републике Српске;

³ Извор: Подручна привредна комора Бања Лука;

⁴ Извор: АПИФ (обухват од 557 привредних друштава која су предала завршни рачун за 2023. годину у односу на 538 привредна друштва која су предала завршни рачун за 2022. годину);

⁵ Извор: Пореска управа Републике Српске;

Економски показатељи привреде града Градишка

Р.б.	Назив показатеља	Година					Индекс 2022-2023. година	Разлика 2016-2023. година	Индекс 2016-2023. година
		2016.	2020	2021.	2022.	2023			
1	Годишња инфлација (%)	-0.2	-1.9	5.9	13.6	3.3	-	-	
2	Број запослених град Градишка	9,029	11,195	11,483	11,379	11,110	2,081	123.05	
	Број запослених Република Српска	253,306	274,227	279,030	286,679	290,491	37,185	114.68	
3	Број незапослених	6,017	2,323	1,977	2,323	1,612	-4,405	26.79	
4	Број привредних субјеката	1,380	1,542	1,581	1,730	1,757	377	127.32	
5	Просјечна нето плата	789	888	932	1,057	1,191	402	150.95	
6	Приходи привредних друштава	601,481,852	739,313,221	879,022,485	1,062,543,603	1,106,396,195	504,914,343	183.95	
7	Нето добит привредних друштава	45,459,622	66,001,078	92,601,456	92,114,387	88,053,936	42,594,314	193.70	
8	Капитал привредних друштава	286,367,404	386,649,367	397,612,678	406,178,009	430,558,054	144,190,650	150.35	
9	Имовина привредних друштава (стална+текућа)	693,720,603	835,930,320	892,916,919	982,442,312	1,043,701,973	349,981,370	150.45	
10	Извоз Градишка	210,669,000	318,854,000	358,762,000	440,167,000	452,694,000	242,025,000	214.88	
	Извоз Република Српска	2,869,101,000	3,393,236,000	4,428,220,000	5,434,500,000	5,185,045,000	2,315,944,000	180.72	
11	Увоз Градишка	215,330,000	292,229,000	349,232,000	497,428,000	464,731,000	249,401,000	215.82	
	Увоз Република Српска	4,426,945,000	4,472,288,000	5,580,584,000	5,434,500,000	7,040,000,000	2,613,055,000	159.03	
12	Обим спољнотрговинеске размјене Градишка	425,999,000	611,083,000	707,994,000	937,595,000	917,425,000	491,426,000	215.36	
	Обим спољнотрговинеске размјене Републике Српске	7,296,046,000	7,865,524,000	10,008,804,000	10,869,000,000	12,225,045,000	4,928,999,000	167.56	

¹ Извор: Подручна привредна комора Бања Лука;

² Извор: Завод за запошљавање Републике Српске;

³ Извор: Подручна привредна комора Бања Лука;

⁴ Извор: АПИФ (обухват од 557 привредних друштава која су предала завршни рачун за 2023. годину у односу на 538 привредна друштва која су предала завршни рачун за 2022. годину);

⁵ Извор: Пореска управа Републике Српске;

6. Закључне напомене

Познато је да се већ неколико година привредна активност одвија у врло неизвјесној ситуацији као посљедица прво пандемије корона, па затим сукоба на подручју у Украјини што је значајно пореметило комплетне односе у свијету, а у првом плану и односе на подручју економије. То је довело до значајних негативних посљедица у Европи на привредне токове, а која је наш главни трговински партнер. Блокирани су многи трговински токови, отежано снабдијевање, значајно су поскупјели енергенти, повећани су трошкови капитала што је све скупа условило раст цијена свих роба и отворило убрзану инфлацију, као једну од најтежих економских питања која ће оптерећивати привредни развој у наредном периоду. Сва та кретања остављају дубок траг и на наше подручје.

Међутим и у таквој ситуацији врло изражених поремећаја на економском плану у свијету према расположивим подацима за посљедне три године није дошло до изражајних поремећаја у привреди Градишке, односно до пада приврене активности. Напротив, и у условима високе инфлације која је у последње три године мјерена кроз раст цијена за тај период, а која је кумулативно износила 17,35%, укупан је приход као главни показатељ привредне активности у том периоду порастао за 22,6%.

Истовремено запосленост је у том периоду код реалног сектора (привредна друштва) се усталила са годишњим одсупањем од свега 1%. Треба такође истаћи да је нето лични доходак у периоду 2021-2023. године повећан за 27,8%.

Ипак сва наведена кретања не одражавају до краја реалну слику кретања у области привреде на подручју Градишке јер се мора констатовати да је у 2023. години дошло до одређене стагнације па чак и минималног пада на годишњем нивоу (инфлација у 2023. години износи 3,3%, а раст укупног прихода 1,7%). На ово стање највише је утицало обустављање производње у „НОВА ДИПО“ Горњи Подградци.

За даљња предвиђања привредних активности на подручју Градишке битно је истаћи да је привредна структура стабилна већ дужи низ година. Главне области привредне активности су прерађивачка индустрија и трговина на велико и мало. У последње три године ове области у укупном приходу и запослености повећавају своје учешће у привреди Градишке. Наиме, прерађивачка привреда је у 2021. години имала учешће у укупном приходу 35,7%, запосленост 45%, а у 2023. години учешће у укупном приходу 38,42%, запослености 48,9%. Трговина на велико и мало у 2021. години је имала учешће у укупном приходу 37%, запосленост 17,4%, а у 2023. години учешће у укупном приходу 39,35% , запосленост 17,02% укупне привреде Градишка (привредних друштава). Подаци за 2021. годину су код наведене упоредбе узете из Информације о стању у привреди за 2021. годину.

Градишка привреда и даље свој обим пословања у великој мјери заснива на спољнотрговинској размјени, односно извозу производа и услуга који у последње три године износе преко 40% у односу на укупан приход привредних друштава.

Покривеност увоза извозом у 2023. години износи 97,4% што је знатно бољи резултат него 2022. године који је износио 88,49%, што је углавном посљедица смањења залиха увозних сировина које су у 2022. години набављане у већем обиму ради обезбјеђења сигурности од раста цијена која је у том периоду пријетила да настави израженији раст, него што се то стварно дешавало у 2023. години.

Значајну област привређивања на подручју Градишке представља пољопривреда која је битан извор егзистенције и стабилности многих домаћинстава, али која још увијек није довољно искориштена и не обезбјеђује довољне ефекте, а самим тим и већу и повољнију сигурност и стабилност снабдијевања становништва. Разлози неефикасности и несигурности производње у овој области су опште познати, од уситњености посједа, неопремљености потребном механизацијом до неразвијеног система наводњавања а што је у све израженијим климатским поремећајима велики недостатак. Сви наведени недостаци у области пољопривредне производње уз неадекватну и неправовремену заштиту домаће производње од неконтролисаног увоза обесхрабрују и негативно утичу на стабилизацију пољопривредне производње и њено појефтињење. Ово захтјева посебну пажњу и предузимање адекватних мјера у наредном периоду на плану стварања услова за стабилнији развој пољопривреде Градишке. Град Градишка је у задње двије године учинио велике напоре за сигурност и стабилизацију пољопривредне производње, додјелом пољопривредног земљишта у власништву Републике Српске нашим пољопривредним произвођачима.

У предметној информацији нису, због нерјешеног система извјештавања, обезбјеђени подаци из области предузетништва из којих разлога је ова информација непотпуна и не представља у потпуности реалну слику стања у привреди. Треба имати у виду да је то по обиму производње, услуга и промета врло значајан дио привреде и да управо у области предузетништва постоји највећи потенцијал развоја Градишке. Предузетници су спремнији и флексибилнији да праве значајнији продор у освајање нових производа и услуга, увођењем нових технологија и да се суочавају са многим изазовима на плану развоја. Сви досадашњи подаци и искуства у свим развијеним земљама говоре да се њихов развој заснивао на малим капацитетима, због чега је нашим предузетницима потребно поклонити више пажње, омогућити им много више подршке у реализацији својих идеја, јер они могу бити реална гаранција економског напретка и стабилности Градишке привреде.

7. Предвиђања привредних кретања у наредном периоду

Данас је свим прогностерима, а и самим привредницима јасно да се налазимо у ситуацији опште неизвјесности и немогућности реалног планирања, а што нам говори да морамо бити спремни на суочавање са нестабилношћу и непознатим условима у којима ћемо морати дјеловати. Наш будући раст, односно развој, можемо и морамо заснивати на дјеловању у три главна правца.

Први правац: Одржати, очувати и унапређивати постојеће капацитете привредних друштава и предузетника што захтијева јачање конкурентних могућности и повећања укупне ефикасности, а иза чега мора да стоји знање и одлучност руководних тимова у постојећим привредним субјектима.

Други правац: С обзиром на географски и прометни положај, досада изграђен пословни амбијент и општу инвестициону припремљеност мора се обезбиједити већи улазак директних страних улагања. То захтијева већи утицај код пословног свијет непосредно и преко дипломатских представништава државе и представништва Републике Српске у свијету, као и других субјеката са јасним информацијама о могућностима и погодностима о правној, пословној и политичкој сигурности и инвестиционој припремљености за улагања. То подразумева доношење одговарајућих програма и provedбене просторно-планске документације и припреме

грађевинског земљишта на одређеном нивоу. Ово су послови и Градске управе и органа Републике Српске.

Трећи правац: Морају се максимално подржати заинтересованост и идеје код младих људи и њихова одређеност за развој властитог бизниса, односно оснивање стартап пословних субјеката, дајући свим заинтересованим почетни капитал за почетак рада. Сигурно је да ће бити довољан број оних који ће успјети и пронаћи пут развоја својих идеја. Ово је уједно једна од мјера задржавања младих људи на простору Градишке.

За дјеловање у свим наведеним правцима имамо основне претпоставке и реално их можемо обезбиједити.

ОБРАЂИВАЧ:

Одјељење за привреду и друштвене дјелатности

НАЧЕЛНИК ОДЈЕЉЕЊА

Иван Раденовић

ПРЕДЛАГАЧ:

ГРАДОНАЧЕЛНИК

Зоран Аџић